

Ügyiratszám: NAIH/2017/2466/2/V

Tisztelt Főigazgató Úr!

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság) írt levelében az 1956-os forradalom és szabadságharc leverését követő megtorlások korszakában keletkezett, elsősorban az áldozatokról rendelkezésre álló levéltári iratokban fellelhető személyes adatok internetes közzétételéről kért állásfoglalást.

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. §-a alapján e törvény alkalmazása során:

1. érintett: bármely meghatározott, személyes adat alapján azonosított vagy – közvetlenül vagy közvetve – azonosítható természetes személy.

2. személyes adat: az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.

3. különleges adat:

a) a faji eredetre, a nemzetiséghez tartozásra, a politikai véleményre vagy pártállásra, a vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre, az érdek-képviselői szervezeti tagságra, a szexuális életre vonatkozó személyes adat,

b) az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre vonatkozó személyes adat, valamint a bűnügyi személyes adat;

4. bűnügyi személyes adat: a büntetőeljárás során vagy azt megelőzően a bűncselekménnyel vagy a büntetőeljárással összefüggésben, a büntetőeljárás lefolytatására, illetve a bűncselekmények felderítésére jogosult szerveknél, továbbá a büntetés-végrehajtás szervezeténél keletkezett, az érintettel kapcsolatba hozható, valamint a büntetett előéletre vonatkozó személyes adat;

8. tiltakozás: az érintett nyilatkozata, amellyel személyes adatainak kezelését kifogásolja, és az adatkezelés megszüntetését, illetve a kezelt adatok törlését kéri.

12. nyilvánosságra hozatal: az adat bárki számára történő hozzáférhetővé tétele.

Az Infotv. 5. § (1) bekezdése szerint: személyes adat akkor kezelhető, ha

a) ahhoz az érintett hozzájárul, vagy

b) azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból elrendeli (a továbbiakban: kötelező adatkezelés).

Az Infotv. 12. § -a arról rendelkezik, hogy :

(3) A tudományos kutatást végző szerv vagy személy személyes adatot csak akkor hozhat nyilvánosságra, ha

a) az érintett ahhoz hozzájárult, vagy

b) az a történelmi eseményekről folytatott kutatások eredményeinek bemutatásához szükséges.

A köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény 24. § (1)-(4) bekezdése szerint: ha törvény másként nem rendelkezik, a

személyes adatot tartalmazó levéltári anyag az érintett halálozási évét követő harminc év után válik bárki számára kutathatóvá. A védelmi idő, ha a halálozás éve nem ismert, az érintett születéstől számított kilencven év, ha pedig a születés és a halálozás időpontja sem ismert, a levéltári anyag keletkezésétől számított hatvan év.

Az ügyben a Hatóság álláspontja a következő. Mint az Ön előtt is ismeretes az Infotv. és az Ltv. által használt személyes adat fogalom gyakorlati tartalma, meghatározása eltér, tekintettel arra, hogy a levéltári anyagban szereplő személyes adatokat akkor is személyes adatként (élő, vagyis természetes személy adatként) kell kezelni, ha az érintett már elhalálozott. Az Ltv. szövege (lásd 24. § (3) bekezdés) nem tesz különbséget a személyes és a különleges személyes adatok között. Tehát a személyes adat kutathatóságát nem az határozza meg, hogy az adatalany él-e, hanem az, hogy a törvényben meghatározott védelmi idők eltelték-e, vagy egyéb jogalappal (Ltv. 24-24/A §) az adatok kutathatóvá tehetőek-e.

Az Infotv. idézett 12. §-a felhatalmazást ad arra a tudományos kutatóknak, illetve tudományos kutatást végző szervezetnek, hogy élő személyek esetében is nyilvánosságra hozhassanak személyes adatokat, amennyiben az a történelmi eseményekről folytatott kutatások eredményeinek bemutatásához szükséges, ez a lehetőség – indokolt esetben – a különleges személyes adatokra is kiterjedhet.

A személyes adatok és különleges adatok nyilvánosságra hozatala során különös hangsúlyt kell fektetni az elhunyt áldozatok hozzátartozóinak kegyeleti jogára, illetve az élő személyek esetében számolni kell azzal, hogy az érintettek gyakorolhatják tiltakozási jogukat (Infotv. 21. § (1) bekezdés b) pont) illetve az adatkezelővel szemben bírósághoz fordulnak és sérelemdíjat követelnek (Infotv. 22-23. §). Az adatkezelő kötelezettsége annak bizonyítása, hogy a személyes adatok nyilvánosságra hozatalára a történelmi eseményekről folytatott kutatások eredményeinek bemutatásához szükséges volt (Infotv. 22. § (2) bekezdés).

Mindezek mellett a Hatóság felhívja a figyelmet arra is, hogy egy internetes, – bárki által, így a keresőprogramok által is kereshető, indexálható közzététel – minőségileg és funkcióit tekintve is eltér egy cd-romon, esetlegesen kutatási helyeken történő kereshetőségtől, annak a magánszférára, valamint az érintettek személyiségi jogaira gyakorolt hatásától, tekintettel a személyes adatok gyors, és korlátlan hozzáférhetőségére. Ezért önmagában az a körülmény, hogy a megtorlást elszenvedett, az élők sorában lévő honfitársainak a korábbi nyilvánosságra hozatal ellen nem tiltakoztak, önmagában nem alapozza meg az internetes közzétételt, tekintettel arra, hogy a bünyügyi különleges adatok kezeléséhez, nyilvánosságra hozatalához az érintett írásbeli hozzájárulása teremthet törvényes jogalapot.

Amennyiben az adatkezelő levéltár, mint tudományos kutatást folytató szervezet meggyőződött arról, hogy minden közzétenni kívánt személyes adat szükséges a történelmi események bemutatásához, akkor ebben az esetben lehetősége nyílik az adatok nyilvánosságra hozatalára, akkor is ha a halálozás időpontjának ismerete hiányában olyan személyek személyes adatait is közzé kívánja hozni, akiknél az ismert születési évük óta nem telt el a kilencven éves védelmi idő. Amennyiben valamely a kutatható iratokban szereplő személy születési és halálozási éve sem ismert, akkor az irányadó védelmi idő a levéltári irat keletkezésétől számított 60 év (1957 előtt keletkezett iratok).

A fentiek mellett tájékoztatom, hogy a Hatóság NAIH/2017/782/2/V számú levelével 2017 januárjában kezdeményezte az Emberi Erőforrások Minisztériuma vezetőjénél, Balog Zoltán miniszter úrnál, hogy a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) 17. §-ának módosítását, annak érdekében, hogy a közlevéltárak jogosultak legyenek az érintett egyértelmű azonosítását lehetővé tevő adatok alapján az elhalálozásának helyére és időpontjára vonatkozó adatot igényelni a

központi személyadat- és lakcímnnyilvántartásból, tekintettel arra, hogy az Ltv. 24. § (1) bekezdésében meghatározott személyes adatot tartalmazó levéltári anyagnak az érintett halálzási évét követő harminc évig fennálló védelmi idejének elteltétől a levéltár meggyőződhesen, és megalapozott döntést hozhasson a kutatási kérelmek elbírálása során, tekintettel arra, hogy az Ltv. 26. §-a értelmében a közlevéltár a kérelem részleges, vagy teljes megtagadását köteles írásban megindokolni.

A miniszter úr válaszában arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy a minisztérium illetékes szakterületének munkatársai egyeztetést folytattak – egyebek mellett – Budapest Főváros Levéltárával is, és szakmai állásfoglalást kértek a kezdeményezésről. A levéltárak álláspontja az volt, hogy az Nytv. módosítása nem az elvárt hatékonysággal segítené a védelmi idő megállapítását, különös tekintettel arra, hogy a levéltári anyagban általában nem szerepel elegendő információ, így kevésbé valószínű, hogy a központi nyilvántartásban fellelhető lesz a keresett adat. A rendelkezésre álló adatok használata a kutatási kérelmek elbírálásakor jogbizonytalanságot okozna, illetve jelentős adminisztratív terhet róna a levéltárak és a központi nyilvántartás szervére, továbbá a kutatók számára a szolgáltatás romlását eredményezné, mivel hosszabb idő után juthatnának hozzá a kutatandó a levéltári anyaghoz.

Tisztelt Főigazgató Úr!

Jelen eset is rávilágít arra, hogy az eshetőlegesen bekövetkező jogsértések megelőzése érdekében, az élő személyek személyiségi jogainak védelme, illetve az elhunyt áldozatok hozzátartozói kegyeleti jogának védelme érdekében szükséges lehet egy ilyen adategyeztetési lehetőség megteremtése a levéltárak számára.

A személyes adatok védelmét, valamint a közérdekű, vagy közérdekből nyilvános adatok megismerését érintő ügyben a jövőben is forduljon a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz bizalommal.

Budapest, 2017. május

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár